

ANS BREETVELD

Brief aan mijn dader

Brief aan mijn dader

Ans Breetveld

Voor alle vrouwen die klein gehouden worden door culturele,
religieuze of seksistische regels en overtuigingen.

© Ans Breetveld. Eerste druk oktober 2023

ISBN BOEK: 978-94-6493-069-6

ISBN E-BOEK: 978-94-6493-070-2

Van dit boek verschijnt tevens een luisterboek

Uitgeverij Davey Jones Publishing, Prinsenbeek, The Netherlands
www.daveyjonespublishing.nl

Niets uit dit boek mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever

Het verhaal in dit boek is gebaseerd is op mijn herinneringen. Waar mijn herinneringen tekortschoten heb ik mijn fantasie gebruikt.

Voor de leesbaarheid heb ik personages en situaties aangedikt, veranderd of aangepast. De oorspronkelijke personen kregen andere namen en zijn soms samengesteld uit meer individuen, zodat ze niet meer herkenbaar zijn.

Het verhaal draait om emoties. Die staan in mijn ziel gegrift.

‘Liefde kan alleen ontstaan als er begrip is.’

Thich Nhat Hahn

Waarom ik je deze brief schrijf

Ik walg van je. Nooit eerder heb ik het je gezegd. Ik wil dat je het weet.

Vanaf de eettafel staar ik uit het raam richting Beverwijk. Toen ik je begin 1981 leerde kennen woonde je daar met je ouders en je broer in een rijtjeshuis onder de rook van de Hoogovens. Zeven kilometer noordelijker, in een forensendorp aan de kust, stond mijn ouderlijk huis. Daar woonde ik met mijn ouders en mijn jongere zussen Julia en Marlies. In het dorp ging ik naar school en ik bracht er mijn jeugd door.

Na het overlijden van mijn ouders betrok ik de woning, samen met mijn man. Vroeger was het kaal rondom het huis, op de fruit- en lindebomen na. Het erf liep over in het bollenland van mijn vader. Nu is er een weelderige besloten tuin vol bloemen, heesters en bomen.

Mijn eettafel staat op dezelfde plek als in mijn jeugd. In de verte zie ik, hoog achter de laurierkersen, de rook van Tata Steel. Vlak daarvoor ligt Beverwijk.

Ik ben bang dat ik je daar op een keer weer tegenkom, bijvoorbeeld in de Breestraat. Stel dat ik daar op een zonnige dag naartoe fiets en C&A binnenloop. Ik snuffel rond, kies een jurkje uit een rek en loop naar de paskamer. Daar sta jij, voor een spiegel. Je past een trui of overhemd. Je ziet me.

Eén moment rust jouw blik op mijn gezicht en mijn wangen worden gloeiend heet. Vliegensvlug draai ik me om, loop een paskamer in en trek het gordijn met een ruk achter me dicht. Ik ga op het krukje zitten. Mijn adem stokt. Mijn handen plukken aan het jurkje. Koude golven verkillen mijn hart. Dan ga ik staan, het gordijn op een kier, tot ik zeker weet dat jij hebt afgerekend en weg bent bij de kassa.

Trillend schuif ik het gordijn een stukje open. Mijn ogen gaan van links naar rechts, het jurkje in mijn hand. Ik loop naar een rek en hang het terug.

Buiten speur ik tussen de winkelende mensen. Mijn fiets van het slot en weg. De Breestraat uit. Met alle kracht die ik heb. Hijgend het fietspad over, zo hard als ik kan.

Thuis laat ik me op een stoel zakken. Handen onder mijn hoofd. Blij dat mijn man niet thuis is. Ik wacht tot mijn hart tot rust komt, terwijl ik jouw tot spleetjes geknepen ogen nog steeds voor me zie.

Zo zou het kunnen gaan. Hoe kan het dat je me na veertig jaar nog steeds in een wurggreep houdt?

Deel 1

Huilen naar de maan

Op zoek

Jaren geleden bladerde ik vergeefs in het telefoonboek en de Gouden Gids. Later zocht ik je via Google. Ik tikte de letters van je naam in. Jouw naam die ik onmogelijk hardop uit kon spreken. Als ik dat zou doen zou je mens worden. Dan zou je zomaar voor de deur kunnen staan en mijn huis binnen kunnen lopen. Dan zou ik koffie voor je moeten zetten en me ontredderd voelen. Dus hield ik het muurtje om me heen in stand zodat niemand mijn geheim zou ontdekken.

In Google kwam niets op. Geen teken van leven. Ik wist niet of ik opgelucht of op mijn hoede moest zijn.

Waarom kon ik je niet vinden? Was je bang dat je iets uit te leggen had aan alle vrouwen die je net zo had behandeld? Zocht iemand jou om een rekening te vereffenen? Om je een lesje te leren? Om je onder te duwen in vlammeende haat?

Mijn leven nam een wending. Ik leerde voor mezelf op te komen, ontmoette een liefdevolle man. Met jou hield ik me niet meer bezig, tot de *MeToo-beweging* begon en er herinneringen naar boven kwamen.

Nu zit ik boven in mijn werkkamer achter mijn computer. Voor mij door het raam zie ik weilanden met koeien. Daarachter een horizon met een rij huizen en een kerktoren.

Het toetsenbord klikt onder mijn tikkende vingers. Jouw voor- en achternaam verschijnen op het beeldscherm met een verwijzing naar een camping in Frankrijk. Jij bent de eigenaar.

De camping ligt in een gebied waar ik ooit op vakantie was. Ik herinner me de heuvels, bossen en slingerwegen met bermen vol bloemen. Kasteelruïnes met schimmen van jonkvrouwen en ridders. Dorpjes met stadswallen waarop ik wandelde met mijn man en waarlangs we op een bankje een ijsje aten. Ik had je dus zomaar tegen kunnen komen toen we daar een camping zochten.

Op het scherm zie ik een groep gasten aan lange tafels eten. In het gastenboek lees ik enthousiaste reacties en lieve teksten voor jou en je

vriendin. Ze roemen je kookkunst, je gastvrijheid en het paradijs dat jullie samen creëerden.

Ik stel me voor hoe jij in de keuken een maaltijd staat te bereiden. De gasten aan tafel wachten tussen geuren van rozemarijn en tijm. Het is het type camping waar ik graag heen zou gaan om rust en gezelligheid te vinden. Ik zie een wereld waar veel mensen van dromen. Leven op het platteland in Frankrijk, tussen pipowagens en Franse brocante.

Op de website van de camping worden alleen de voornamen van jou en je vriendin genoemd. Jullie achternamen ontbreken. Ik zoek naar een foto waar jij op staat, of een verhaal over jou. Dat vind ik niet.

Ook op Facebook vind ik de camping. Op foto's en video's staan lachende mensen, een stralende zon en groene velden omringd door muurtjes van gestapelde stenen. Ook hier geen gegevens van jou, de eigenaar. Alleen een telefoonnummer en een verwijzing naar de website.

Mijn blik glijdt over de pagina en ik verkramp. In één van de video's herken ik jouw postuur. Ik schuif dichterbij het scherm en zie rimpels in je gezicht. Je haar is dunner. Een bril en een baardje. Met een vrolijke kop werp je een bal. Een vrouw staat er lachend naar te kijken.

Er zijn meer video's waar je op te zien bent: tussen een groep zingende mensen op een straatmarkt, zittend en pratend op een bankje met een man. Weer een lange tafel vol campinggasten.

Ik leun naar achteren en zucht. Ik voel oud zeer. Heden en verleden zijn moeilijk met elkaar te rijmen. Ik adem diep in en uit in de hoop dat ik ontspan.

Jij bent doorgedaan met jouw leven. Je hebt mij laten zitten. Wild sta ik op en maak een trapbeweging met mijn voet.

Terwijl ik rondjes loop door de kamer, overweeg ik of ik je een bericht zal sturen. Wat zal ik zeggen? Zal ik eindelijk mijn woede op je botvieren? Je ter verantwoording roepen? Therapie adviseren?

Rakel ik niet van alles op? Kan ik het beter laten rusten?

Weer ga ik zitten. Jij moet weten wat je me hebt aangedaan. Ik open een Word document en tik de eerste woorden van deze brief aan jou.

Bevroren emoties

Laatst zag ik een video van twee copulerende wolven. Na de daad kreeg het mannetje zijn penis niet uit de vagina van het vrouwtje. Eén van de twee begon te rennen. Ik weet niet meer welke. De één sleurde de ander achter zich aan, op de flank, schurend en stuiterend over de aarde. Ik sloeg mijn hand voor mijn ogen tot de scene voorbij was.

Dat waren jij en ik, dacht ik geschokt. Jij was de wolf die mij bonkend en stuiterend achter je aan sleepte, terwijl ik me aan je vastklampte.

Hoewel ik je weinig zag en je mij slecht behandelde, had je mij vijf jaar in jouw macht. Al die tijd zag ik geen enkele mogelijkheid om me van jou los te maken.

Hoe jij macht over mij kreeg en hoe ik me uiteindelijk van je bevrijdde, wil ik onderzoeken in deze brief.

Je kunt denken dat ik koud ben als je mijn woorden leest. Als ik in mijn verleden duik, beleef ik opnieuw wat ik voelde in de tijd dat ik met jou omging. Ik voelde me als een diepvrieskist gevuld met levenloze stukken vlees en doodgeslagen groente. Daar zitten geen warme woorden in. Deze bestonden niet voor mij.

Ik was hard, naar mezelf en anderen, alsof er altijd een doos diepvriesspinazie in mijn binnenste lag. Het was een soort verbittering. Zo herinner ik me een collega uit die tijd die zijn verdriet uitte, omdat zijn relatie verbroken was.

‘Zo gaat dat,’ zei ik. ‘Je komt er vast weer overheen.’ Koud keek ik hem aan.

Hij sloeg zijn ogen neer.

Mijn lijf stinkt

Vanmorgen tijdens een meditatiecursus zat ik met gesloten ogen in een kring van tien andere zwetende lichamen. Het is één van de heetste dagen deze zomer. Ik heb een afkeer van mensenlichamen: van vagina's, stinkende anussen, borrelende darmen en zurige oksels. Het meest walg ik van mijn eigen lichaam. Het mag er niet zijn, mag niet stinken. Niet in een verkeerde houding zitten. Bij teveel bloot voel ik me ongemakkelijk.

Vanaf de dag dat mijn moeder mij als klein kind niet meer mijn wekelijkse grote wasbeurt gaf, waste ik me nauwelijks. Op mijn huid ontstonden vieze plekjes. Stinkplekjes. Ranzige plekjes tussen plooiën en spleten die ik weg kon peuteren met mijn pink of met mijn wijsvinger los kon schuiven.

Tijdens gym op school deden we kruiwagentje. Terwijl ik op mijn handen liep, hield een klasgenootje mijn enkels vast.

'Je mag je voeten wel eens wassen,' snauwde ze. Toen pas zag ik het zwart tussen mijn tenen en onder mijn voeten en nagels. Mijn wangen werden warm van schaamte.

Sporadisch waste mijn moeder mijn haar onder de keukenkraan. Haar ene hand zette ze als een klem in mijn nek, terwijl ze met de nagels van haar andere hand over mijn hoofd roste.

Ik was dertien toen ik ontdekte dat mijn bloesje stonk. Niemand had verteld wanneer ik mijn kleren in de was moest doen. Zolang er geen vlekken te zien waren hoefde dat niet, dacht ik.

Dat ik tijdens mijn puberteit ging transpireren merkte ik niet. Van deodorant had ik nog nooit gehoord. In de douchecel hing één handdoek voor het hele gezin. Mijn vader was de enige die gebruik maakte van de douche. Alleen op zaterdag. Mijn moeder waste haar lichaam met een washand, staand voor de gebarsten wastafel.

Op het plankje daarboven, voor de spiegel met zwarte vlekken van het weer, stond een beker met twee tandenborstels. Eén voor mij en mijn zusjes. En een speciale, met een extra rond borsteltje aan de andere kant voor de kunstgebitten van mijn vader en moeder.

Toen ik me er eindelijk bewust van werd dat ik vies was, wilde ik ook onder de douche. Dat was voor het eerst nadat mijn klasgenoot Anouk me vroeg of ik me ook elke dag onder mijn oksels waste. Ik was bijna veertien. We stonden tegenover elkaar op het schoolplein vlakbij de zijingang van de middelbare school. Mijn pukkel stond tussen mijn voeten. Ik had hem gekocht bij de dump in een dorp verderop naar het noorden. Ik weet nog dat ik de inhoud van mijn portemonnee op de toonbank uitstortte om hem te betalen en ontdekte dat ik vijftig cent te weinig bij me had. Toen ik tegen de verkoper zei dat ik een andere dag wel terug zou komen omdat ik zo ver moest fietsen, zei hij dat het goed was zo en kreeg ik de pukkel mee.

Nu stond de tas dus tussen mijn voeten en zijn schouderband lag in mijn hand. Het was in de pauze, vlak voor de natuurkundeles. Het was warm en we transpireerden.

Terwijl ik nadacht wat ik Anouk zou antwoorden, wikkelde ik de band om mijn pols.

‘Mijn moeder heeft me precies geleerd hoe ik me ‘s avonds wassen moet, met een washandje met zeep,’ vervolgde ze. ‘Mijn gezicht. Goed in mijn oren.’ Ze ging met haar vinger richting een oor en maakte een draaiende beweging. ‘Mijn oorschelpen. Mijn hals. Mijn armen en onder mijn oksels. Heb jij dat ook van je moeder geleerd?’

Ik keek naar de rij fietsen in het fietsenrek, tegen de muur van de school. Ik draaide de schouderband van de pukkel weer los en liet hem vallen.

‘Ik was me altijd precies zoals mijn moeder het me leerde,’ zei Anouk. ‘En om de dag mag ik lekker onder de douche.’

De zoemer ging. Ik zei dat we naar binnen moesten en liep met mijn pukkel op mijn heup naar het natuurkundelokaal.

‘Geen sprake van,’ antwoordde mijn vader toen ik hem die avond vroeg of ik ook mocht douchen.

‘Waarom niet?’

‘Omdat ik het zeg.’

Het was uit zuinigheid. Als ik naar de wc ging, lag er in de pot een gele plens met een opgedroogde kalkrand, omdat we na het plassen niet door mochten trekken.

Ik hield vol. 'Eén keer in de week douchen mag toch wel? Het is niet eerlijk. U mag wel en ik mag niet.'

Ik kreeg mijn zin. Het mocht.

Paragnost

Foto's van jou heb ik niet meer. Op de plek waar ze ooit in het album waren geplakt zitten rafelige gaten van weggerukt papier en vergeelde lijmstrepen. De met balpen geschreven bijschriften zijn doorgekrast en zelfs onder een sterke lamp niet te lezen.

Enkele weken voordat ik de foto's eruit scheurde, was ik bij mijn vriendin Carmen. We kenden elkaar vanaf de middelbare school. Inmiddels was ik twintig.

Ik stond haar gasstel te poetsen. Zij haalde de overgekookte melk van de koffie nooit weg, want het werd toch meteen weer vies. Ik ergerde me aan de witte korsterige vlekken die zich ophoopten op de kookplaat en vastplakten aan de zwarte metalen randen waar de pan op moest staan, dus iedere keer als ik kwam maakte ik het fornuis schoon.

'Ik hoorde over een heel goede paragnost. Ik wil naar hem toe. Ga je met me mee?' vroeg Carmen. Ze schudde haar donkere krullen naar achteren.

Met het vaatdoekje in mijn hand draaide ik me naar haar toe en knikte enthousiast.

Een week later, op zaterdag, zaten we in de bus van Amsterdam naar Heemstede. We stapten uit bij een heel gewoon woonhuis.

In de huiskamer sloten we ons aan bij een rijtje wachtende mensen. Om beurten werden we naar binnen geroepen. Toen ik aan de beurt was, pakte ik mijn fotoalbum uit mijn tas en sloeg het open bij de foto's van jou.

De man tegenover me moet mijn lichaamstaal hebben gelezen. Mijn slappe hand bij binnenkomst. Mijn licht gebogen schouders. Mijn langs hem heen kijkende ogen. De manier waarop ik ging zitten.

Het album schoof ik over het hoogpolige tafelkleed naar hem toe. Op de foto's zat jij achterover geleund op de bank in mijn kamer. Je keek recht in de camera.

'Dit is mijn vriend,' wees ik. Ik werd vuurrood, want terwijl ik het zei voelde ik dat het niet klopte. Mijn mond begon te trillen.

‘Zal ik mijn relatie met deze jongen voortzetten of kan ik beter...?’
Ik keek de waarzegger niet aan.

‘Die jongen is niet goed voor jou,’ zei de man. Hij zwaaide met zijn wijsvinger. ‘Scheur die foto’s uit dit album en stop met die jongen.’

‘s Avonds trok ik jouw foto’s eruit en liet ze in snippers in de prullenbak vallen.

Geen woorden

Ik zit achter mijn computer om je te vertellen wat je me allemaal hebt aangedaan, maar het scherm blijft leeg. Ik staar door het raam in een net zo lege verte. Er komen geen woorden. Als ik probeer terug te gaan in de tijd voel ik me verlamd. Het is alsof mijn ingewanden worden samengeknepen en uitgeperst. Ik wil alleen maar weg. Snel mijn jas aan. De deur met een klap dicht. Naar buiten. Lopen. Het bos in. Stevig doorstappen. Stampen. Mijn vuisten gebald. Doorlopen. Weg van dit alles.

Ik kan niet eens denken aan wat toen is geweest. Het is te overweldigend. Te pijnlijk. Liefst doe ik alsof het nooit is gebeurd. Alsof jij nooit hebt bestaan. Maar dan ontstaat er een gat in mijn verleden dat ik niet zomaar met iets anders op kan vullen.

Ik zou willen dat ik mooie verhalen had. Dat alles goed was in die tijd. Dat ik vrolijk was en zelfvertrouwen had. Zo was ik niet. Ik was somber, onzeker, angstig en zwijgzaam. Er moet een eind komen aan de verwrongen gevoelens die nog altijd bij me opkomen. Ik moet er doorheen, want ik wil een lichter leven.

Wat heeft me gemaakt tot wie ik in de basis ben? Dat heeft niet alleen te maken met wat er tussen jou en mij gebeurde. Er ging wat aan vooraf en wel een periode van achttien jaar. Mijn jeugd. Het begon met de relatie die ik met mijn ouders had. Vooral met woede naar mijn moeder. Soms was ik zo kwaad op haar dat ik tegen haar schreeuwde of met mijn vuisten op haar armen roffelde. En ook daar ging iets aan vooraf.

Waar kom ik vandaan vraag ik me af? Wat leerde ik in mijn jeugd over liefde en seksualiteit? Misschien kan ik dat eerst uitzoeken voordat ik jou met jouw daden confronteer. Als ik dat weet, gaat het me vast lukken om daadwerkelijk te schrijven wat ik zeggen wil. En wie waren mijn vader en moeder? Waar kwamen zij vandaan? Wat hadden zij over seksualiteit geleerd?

Grootouders

Als kind vroeg ik regelmatig aan mijn ouders om over vroeger te vertellen. Daarmee bedoelde ik hun kindertijd. Mijn moeder vertelde steevast dezelfde verhalen. Zoals over één van haar jongste broers die als peuter de knopendoos omkeerde en alle knopen één voor één opat. De volgende dag poepte hij ze allemaal weer uit. Elke keer dat mijn moeder het vertelde, moest ik erom lachen. Mijn vader daarentegen staarde voor zich uit en zei niets als ik naar zijn jeugd vroeg. Ook als ik aandrang, bleef hij zwijgen.

Als ik naar de Tweede Wereldoorlog vroeg, kwamen er wel verhalen. Hij vertelde dat hij in een greppel dook toen vliegtuigen laag overvlogen en bommen wierpen. Dat er een lijk onder het ijs gevonden was. Dat hij in het verzet etensbonnen had vervalst. ‘Het stelde niet veel voor hoor,’ zei hij er altijd bij.

Mijn moeder sprak over vreselijke honger in de oorlog. Per persoon was er één droge boterham per dag. Een tweede maaltijd kwam uit de gaarkeuken. Die bestond uit een vieze waterige smurrie.

Omdat ik zo weinig over de jeugd van mijn ouders wist, bezocht ik in 2015 een zus van mijn moeder: mijn bijna negentigjarige tante Nelie. Mijn moeder was de oudste. Tante Nelie één jaar jonger. We spraken over haar jonge jaren en over mijn grootouders. Zij hebben mij als baby niet in hun armen gehad, want ze leefden toen niet meer.

Tante Nelie was in de keuken om koffie te zetten. Vanaf de bank keek ik uit op het schoolplein met zijn speeltoestellen en op de toren van de rooms-katholieke kerk. Rechts van de kerk staan een pastorie en een voormalig zusterhuis, tegenwoordig een verzorgingstehuis. Daar schuin achter staat de kleuterschool, nu een praktijk voor fysiotherapie. Mijn moeder ging er naar de bewaarschool. Ook ik ging er later heen. Voor de klas stond een lieve non. Ze werd nooit boos. Toch was ik bang voor haar. Toen mijn sloffen op een dag verdwenen waren, durfde ik het haar niet te zeggen. Ik weet nog dat ik niet snapte waar ik bang voor was.

Links naast de kerk stonden gebouwen met hoge lokalen, een jongensschool en een meisjesschool. Mijn beide ouders zijn daar naar school geweest. Ook ik ging er twee jaar naar de lagere school, in een gemengde klas. In mijn tijd werden jongens en meisjes niet meer van elkaar gescheiden.

Ik herinner me dat er aan het dak van de kerk werd gewerkt. Klasgenoten zeiden dat de dakdekkers kinderlokkers waren. Op een dag rende één van hen het schoolplein op, achter een paar kinderen aan. Een grote groep kinderen stooft de school binnen. Ook ik. Ik voel nog het bonken van mijn hart. Nu staat er een appartementencomplex. Zouden de kinderen van toen er nu wonen?

Terwijl tante Nelie koffie op tafel zette, keek ik naar haar gerimpelde gezicht en grijze krullen. Ze ging naast me zitten zodat ik een geluidsopname kon maken.

Ze vertelde hoe ziekelijk mijn moeder was en hoe weinig zij bijdroeg aan het huishouden, omdat mijn grootouders haar altijd ontzagen. Dit tot ergernis van haar jongere zusters en broers. En hoe mijn ouders elkaar voor het eerst ontmoetten. Dat was tijdens een spelletje op een bruiloft. Mijn vader moest mijn moeder kussen, maar zij dook weg onder tafel.

Voordat mijn ouders elkaar leerden kennen kreeg tante Nelie verkering met een broer van mijn vader. Later trouwden ze. Zodoende kende tante Nelie ook mijn grootouders van vaders kant. Het waren bescheiden, vriendelijke mensen. Maar niet altijd. Mijn tantes man, mijn oom, kreeg als tiener een flink pak ransel van zijn vader, omdat hij een keer te laat thuiskwam. Helaas leefde ook deze oom niet meer, net als de andere drie broers en de zus van mijn vader, dus hen kon ik niets vragen.

‘Je moeder, als oudste kind, liet vier jaar op zich wachten,’ zei tante Nelie en nam haar laatste slokje koffie.

‘Wat lang,’ zei ik. ‘En dat in een tijd zonder anticonceptie, in een rooms katholieke omgeving. Hoe was dat mogelijk?’

‘Dat weet ik niet. Maar ik heb een vermoeden.’

Hoe was het voor mijn oma en opa om vier jaar kinderloos te zijn? Ik probeer het me voor te stellen. Hoe voelden ze zich? Hoe werd er naar hen gekeken?

Tante Nelie weet het niet. Misschien ging het als volgt:

Het was 1924. Gerinkel van de deurbel schalde door het huis. Elsa, mijn oma aan moederskant, zuchtte. Ze wist wie er op de stoep stond. Zij en mijn opa Arie hadden zich speciaal in hun zondagse goed gestoken. Meneer pastoor kwam niet iedere dag op bezoek.

Terwijl Elsa de voordeur opendeed en de man in het zwart welkom heette, zag ze hoe de overbuurvrouw zich schielijk achter het gordijn trachtte te verbergen. Nieuwsgierig Aagje, dacht Elsa.

Toen de koffie in ijzingwekkende stilte was genuttigd, stak Gods dienaar van wal.

‘Het hoofddoel van het huwelijk is het krijgen van kinderen. Dus wordt het niet eens tijd na drie jaar?’ Het witte boordje knelde om zijn nek.

Elsa voelde hoe haar wangen gloeiden. Hij klinkt alsof hij ons van de ondergang moet redden, dacht ze. Ze staarde naar het wollen tafelkleed en de vingers met de keurig geknipte nagels van meneer pastoor, daar bovenop. Op zijn gezicht stond een zuinig glimlachje.

‘Jullie doen toch niet aan geboortebeperving hè?’ Met priemende ogen keek hij naar Arie, die aan de mouwen van zijn pak plukte en zweeg. Elsa staarde naar het beeld van Jezus met het heilig hart dat op het dressoir stond, terwijl de staartklok door de stilte tikte.

Ze herinnerde zich de eerste keer dat Arie in bed toenadering had gezocht. Niemand had ooit verteld wat mannen willen. Ze wist niet wat haar overkwam. Arie leek veranderd in een gevaarlijk monster dat aan de deur stond te rammelen. De deur die zij angstvallig gesloten hield.

‘Het mooiste gezin is een groot gezin,’ vervolgde de clericus.

Elsa dacht aan haar moeder die veertien kinderen gebaard had, wat haar had gesloopt. Als oudste had Elsa altijd hard moeten werken. Poepluiers verschonen, snotneuzen afvegen, de was uitkoken, melkbussen boenen, kleding naaien en verstellen. Het verdriet toen

haar broertje Camiel net vóór zijn eerste verjaardag overleed. Als je geen kinderen hebt, blijft die ellende je tenminste bespaard.

Met zestien kinderen hadden Aries ouders het zwaarder gehad. De helft belandde voortijdig op het kerkhof. Arie kreeg dezelfde naam als zijn overleden broertje. Zijn broer Toon was elf toen hij een trap kreeg tegen zijn knie, tijdens het voetballen. De knie werd rood en zwol op als een ballon. Toen Toon aan de infectie overleed, werd Arie de oudste.

Elsa telde haar zegeningen met de eerste drie rustig verlopen huwelijksjaren. Ze kon op theebezoek bij haar zusters, luisteren naar de radio of met een handwerkje bij het raam zitten.

De zaken van Aries metselbedrijf liepen goed. Alleen was Arie minder vrolijk en aanhalig dan in het begin van hun huwelijk. Hij verweet haar dat ze zich niet voor hem openstelde.

Toen Elsa op een vroege ochtend bij de bakker in de rij stond, hoorde ze twee vrouwen over haar praten. Ze zeiden dat zij van de metselaar niet erg aantrekkelijk moest zijn voor haar man, want er was na al die jaren nog steeds geen kind. En dat Rie van Siem van de slager de derde al verwachtte, terwijl ze net zo lang als Elsa was getrouwd.

Toen de vrouwen hun brood hadden betaald en zich omdraaiden zagen ze Elsa staan. Elsa keek hen recht in de ogen. De vrouwen sloegen hun hand voor hun mond en liepen giechelend naar buiten. Sindsdien voelde Elsa de blikken in haar rug als ze door de kerk liep en hoorde ze het gefluister.

Ze veegde haar klamme handen af aan haar rok en liep naar de keuken voor de koffiepot. Terwijl ze de pastoor nogmaals bijschonk, legde hij zijn hand op haar arm en keek naar Arie.

‘Een vrouw is bedoeld om kinderen te krijgen.’

Arie beaamde het met een hoofdknik.

Toen meneer pastoor eindelijk vertrok, liet Elsa de voordeur iets te luid in het slot vallen.

Dit nooit meer, dacht ze. De volgende dag ging ze naar de huisarts. Terwijl ze tegenover hem zat, voelde ze hoe haar jurk onder haar oksels plakte en haar wangen gloeiden. Met haar duimen wreef ze over de knokkels van haar samengeknepen handen.

‘Zeg het maar mevrouwtje.’

Ze slikte en keek naar het blad van het bureau.

‘Me... meneer pastoor is langs geweest.’ Weer slikte ze en er volgde een snik. Met gesmoorde stem zei ze: ‘Ik ben nog altijd niet in verwachting.’ Ze veegde het zweet van haar voorhoofd.

‘Hoe lang bent u al getrouwd?’

‘Drie jaar.’ Nu huilde ze echt.

De huisarts schoof naar voren en boog zich naar haar toe.

‘Mevrouwtje,’ zei hij. ‘Droog uw tranen. Het komt vast goed. Ik kom morgen na het spreekuur even bij u langs, als u zorgt dat uw man er ook bij is.’

Arie stuurde zijn personeel naar huis onder het mom dat hij zich niet lekker voelde. Zelfs de achterdeur ging op slot. De huisarts nam een boek uit zijn tas. Hij sloeg het open bij tekeningen van de mannelijke en vrouwelijk geslachtsorganen.

Voor het eerst zag Elsa hoe haar lichaam werkte en wat er nodig was om een conceptie plaats te laten vinden. Toch verstrakte ze weer toen Arie haar die avond in bed naar zich toetrok. Ze wilde wel, maar het lukte haar niet om hem te ontvangen. Met blozende wangen draaide ze zich van hem weg. Arie hief zijn hand en sloeg hem met een klap tegen de rand van het bed. De volgende ochtend tijdens het ontbijt stamelde hij zijn excuses.

In de stad gaf een vrouwenarts Elsa ontspanningsoefeningen. Af en toe ging Arie mee. Het bracht hen nader tot elkaar. Ze koesterden goede hoop dat God hen snel een kind zou schenken.

Het duurde nog vijf maanden voordat Elsa’s menstruatie uitbleef. Enkele weken later brak een periode van misselijkheid aan. Toen de zwangerschap zich eindelijk af begon te tekenen konden Arie en Elsa weer met opgeheven hoofd in de kerk verschijnen.

Na de geboorte van het kind dat later mijn moeder zou worden, volgden er nog acht. Meneer pastoor kon zich in de handen wrijven.

Aangifte

Kwam het ooit bij je op dat ik aangifte tegen je had kunnen doen bij de politie? Je had veroordeeld moeten worden. De gevangenis in met jou! Misschien zelfs TBS met dwangverpleging. Of op zijn minst een taakstraf. Natuurlijk had ik je aan moeten geven, maar ik verzuimde. Aangifte doen kwam zelfs niet bij me op. Dat deed je als je verkracht was. Dat was ik toch zeker niet? Wat was er nu eigenlijk gebeurd? Alles was toch mijn eigen schuld?

Bij verkrachting zag ik iets anders voor me dan wat jij mij aandeed.

Een bericht uit de krant. Op een herfstavond fietst een vrouw na een feestje in haar eentje dwars door een donker bos. Ik kon me er iets bij voorstellen. Een mannelijke figuur springt de weg op en trekt aan haar bagagedrager. Bijna valt ze om. Snel zet ze haar voet neer. Blijft nog net staan. Hij grijpt haar bij haar bovenarm en trekt. Haar tas valt van het stuur. De fiets klettert op de klinkers.

Zij probeert zich los te rukken. Hij is sterker. Sleurt haar de weg af, tussen bomen en het lage struikgewas. Een tak krast over haar gezicht.

Dan, opeens, is er een mes, flikkerend in het maanlicht. De punt staat op haar halsslagader. Ze voelt het prikken. Het stokken van haar adem. Lachend stopt de man het mes weer weg.

Hij rukt aan haar kleding. Ze hoort het scheuren van textiel. Verder scheuren. Ruw wordt ze op de grond geworpen tussen natte, muffe herfstbladeren.

Een hand drukt op haar mond. Stank van smeerolie. Zweet. Met zijn andere hand trekt de man zijn broekriem los, stroopt zijn broek naar beneden, trekt haar benen uit elkaar en stoot met kracht zijn geslacht bij haar naar binnen. Au! Het schuurt. Het bonkt. Hij hijgt. Zijn adem stinkt naar te lang doorgekookte spruitjes. Als bevroren ligt zij in het klamme bladerbed.

Hij komt klaar. Nahijgend blijft hij even liggen. Dan kruipt hij op zijn knieën. Hijst zijn broek op. Hij grijpt haar bij haar keel en knijpt. Ze krijgt geen adem meer.

‘Dit gebeurt er met jou als jij gaat praten,’ zegt hij met hese stem. ‘Ik weet je te vinden. Denk daaraan.’

Hij laat los, staat op en knoopt zijn broek dicht. Zij blijft onbeweeglijk liggen. Hij pakt haar tas die naast de weg ligt, springt op haar fiets en verdwijnt met de tas aan het stuur in het zwart van de nacht.

Dat was verkrachting, in mijn beleving. De smiecht! Zij had een goede reden om aangifte te doen. Ik niet. Maar deze vrouw zou het vast niet meer durven.

Stel dat ik wel had overwogen om jou bij de politie aan te geven en dat ik dat ook werkelijk had gedaan, dan had je misschien voor de rechter moeten verschijnen. Ook ik had daarbij aanwezig moeten zijn. Ik zou zien hoe je naar de beklagdenbank geleid werd en mijn hart zou scheuren.

‘Nee!’ had ik dan willen roepen. ‘Nee! Dit is een misverstand!’ Want wie ben ik om jou dit aan te doen? Huilend van schuldgevoel zou ik in elkaar krimpen. Had ik niet zelf aan het misbruik meegewerkt? Ik was toch altijd blij als ik je zag? Ik stortte me toch altijd in jouw armen? Wat er gebeurd was, was toch net zo goed mijn schuld?

Ik zou de rechtszaal uit willen rennen. De tijd terugdraaien. Want ik ben niet iemand die het anderen moeilijk maakt. Ik ben lief, vriendelijk en behulpzaam. Tenminste, zo was ik toen.

Hoe het veertig jaar geleden ging weet ik niet, maar als je tegenwoordig aangifte wilt doen van seksueel geweld, krijg je bij de politie eerst een informatief gesprek waarin jouw mogelijkheden worden besproken. De politie stelt vast of het strafbaar is wat de dader jou aandeed. Daarna besluit je of je de aangifte door wilt zetten. Als je eenmaal aangifte doet, kan dat niet worden teruggedraaid. Je zal verder in de molen mee moeten draaien. Of je wilt of niet. Soms kan het wel twee jaar duren voordat er een rechtszaak komt. Had ik aangifte willen doen, zou ik dus eerst goed moeten weten waar ik aan begon.

Bij het overwegen van aangifte zou ik dus sowieso mijn verhaal moeten vertellen. Hoe had het kunnen gaan als ik dat had gedaan, veertig jaar geleden?

Jammer dat het stopt en wil je verder lezen?

Je kan het boek bestellen via: [Brief aan mijn vader bestellen](#)

En bij iedere boekhandel in Nederland

Verkrijgbaar als paperback en e-book en [luisterboek](#).

Gegevens:

Titel: Brief aan mijn vader

Auteur: Ans Breetveld

ISBN: 9789464930696

Uitgeverij: Davey Jones Publishing

Wat lezers zeggen:

- 'Een indrukwekkend, goed geschreven verhaal over intergenerationele overdracht en misbruik. Het is integer geschreven, indrukwekkend daardoor. Het heeft een hoog leestempo en je leert de personages buitengewoon goed kennen. Het is dan ook autobiografisch. Ik vind het intelligent geschreven; doordacht en gewogen.'
- 'Het is aangrijpend, heftig en persoonlijk. Ongetwijfeld een verhaal dat veel vrouwen in allerlei omstandigheden en vormen is overkomen en dus zal aanspreken. Bovendien is het goed geschreven.'
- 'Ik was geraakt door je verhaal. Het is sterk geschreven. Mooi hoe je emoties omschrijft en de strijd die er in jezelf woedt.'
- 'Wat een waanzinnig mooi verhaal, met een scheur die van binnenuit voelbaar is. En wat een sterke personages.'
- 'Ik vind het heel goed! In een ruk uitgelezen. Je schrijft heel boeiend en zodanig dat je wilt blijven doorlezen. Pageturner wat mij betreft.'

Contact met Ans Breetveld:

Tel. 0624634802

Email: ans.breetveld@gmail.com

Website: www.heelseksueel.nl